

MAGYAR NÉP

KÉPES-HETILAP

Előfizetési árak:

Éves ére 10 pengő, féléve 5 pengő.
Egyes szám ára 24 fillér.

Laptulajdonos:

MINERVA IRADALMI ÉS NYOMDAI
MCINTÉZET RÉSZVÉNTARSASÁG

Megjelenik minden szombaton,
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kolozsvár, Brassai-utca 7. szám.
Telefon: 18-87.

Új harcos: a magyar asszony!

Írta: Finta Zoltán.

Nem szóvirág, hanem véres való-
ság, hogy történelmi idők óta és
ma is a magyarság is élet-halál har-
cra hívja. Az sem szóvirág, hanem
szóval valóság, hogy ebben a nagy
próbában csak úgy tudjuk len-
ni megállni, ha mindenki, gaz-
dag és szegény, öreg és fiatal, férfi
és nő a maga helyén nemcsak a ma-
rét és családjáért való munkát
teszi el, hanem azonfelül még a ma-
rta közösségért is külön megdolgo-
zik. Ez a mai idők egyik legerősebb
hívása s annak parancsa: alól senki
nem vonhatja magát, aki együtt
szóval a fajtajával, nemzetével s annak
eszéért érzi a felelősséget.

Ez az erős törvény tette szükségé-
vé, hogy a magyar asszonyok mun-
kája is fokozottabb mértékben érte-
keltsék a közösség javára is. Minden
ismerés megilleti a magyar asszo-
nyokat azért a lelkes szeretéért,
nyelvet a család, a háztartás és a
közösség javára eddig is végeztek, hi-
sen tudjuk jól, hogy milyen nagy
serepe volt annak az elmulit két é-
vedben, hogy az erdélyi magyarság
in törött meg a megszállás súlya
alt. De most még többet vár a leg-
jobb, legszentebb érdek: népünk
nyitására a magyar asszonytársada-
latot. Már nem elég, hogy csak a
haladói, a kertért, a gazdaságért
orgoskodjanak, mert arra is szük-
ség van, hogy másokkal is törőd-
jenek, a ha kell, a család belső életét
szorgalmazó szeretetből, a családot
tartó asszony munkájától másnak
hajtassanak. Az élet-halál harcát
és nemzetben már nem törődhetik
csak önmagával és legközelebbi
szántatózóival, hanem egymásra is
gondolunk, egymással is töröd-
niük kell.

A napilapok már hírt adtak arról,
hogy a földművelésügyi minisze-
rium Erdélyi Kirendeltsége és az Erdé-
lyi Magyar Gazdasági Egylet már
meg is kezdte az erdélyi magyar fal-
vak asszonyainak megszervezését an-
nak a célnak érdekében, hogy mun-
kájukat a haza és a nemzet javára is
értékessé tegyék. Ennek a szervezésnek
az a lényege, hogy minden faluban a
már működő EMGE gazdakör mellett
megszervezzék a gazdaszonyok szak-
osztályait s annak tagjai a hatóságok-
kal, a hivatalos népjóléti és más szer-
vekkkel, a növegyelkekkel a legszo-
rabbban együttműködve támogatják a
szegényeket, erősítik a gyengéket, vi-
gasztalják a esüggőket. Egyszóval:
a falusi anya és gazdaszony kilép
az életbe és ha kell, mást is éppolyan
szóval a gondossággal vesz gond-
jába, mint családja legközelebbi
hozzátartozóját.

Nem véletlen, hogy ezeket a gazda-
köri gazdaszony szakosztályokat
legelőször éppen a Székelyföldön s
ott is elsősorban Csik vármegyében
alakították meg. Hiszen amit a XX.
század újkélti kifejezésével közös-
ségi munkának és áldozatkészségnek
neveznek, az már hosszú évszázadok
óta éltető eleme és törvénye a szé-
kely életnek. Az ősi tisz szervezet, a
kalaká hagyományával elevenen élnek
minden székely lelkében s Csik és
Gyergyó népe már megmutatta, hogy
a modern kor szükségleteinek me-
gfelelő szervezkedést, a mai időkben
megkívirelti fokozottabb közösségi
munkát a legerősebben és legered-
ményesebben a nép lelkében élő székely
mód szerint lehet végezni. Öröm-
mel hallottuk, hogy Csik és Gyergyó
falvaiban megalakultak a gazdaköri
gazdaszony szakosztályok s azok

magukat igen szép és igen régi szé-
kely kifejezéssel Asszonyok Karimó-
jának nevezik. A csiki és gyergyói
székely asszonyok, — akiknek férje
vagy legényfia a harctérben védi a ha-
zát a bolsevizmus ellen — megértel-
tekk, hogy nekik itthon kell követniük
a férfiak hősi példáját és szívvel, lé-
lekkel lépnek be a szakosztályokba.
Es bár a gazda nélkül maradt gazda-
ságban éppen elég gondjuk volt és
van, a szervezés révén olyan erő-
forrásokhoz és eszközökhöz jutottak,
hogy magukon is, másokon is a leg-
szegényben és legeredményesebben
tudtak segíteni. Lelkességükkel, szorga-
lmatukkal és találmányosságukkal sok
szegény családnak végeztek el a gaz-
dasági munkálatokat, a szűkölködés-
köt segítettek, a szegények újszülöt-
teinek keltegyt teremtettek. Dolgoz-
tak magukért és másokért, jó szívvel,
készséggel. Mert felfismerék, hogy
ma senki nem lehet olyan önző, hogy
csak magával törődjék.

A csiki és gyergyói asszonyok be-
kapcsolódása az egymásért való kö-
zösségi munkába, a legelemezőbb
példandás országsszerte. Egyrészt igaz-
olja a székely asszonyok lelkes és
áldozatkész magyarságát, amely pél-
dás készséggel vállalja a mai idők
rendkívüli feladatainak megoldását
és. De igazolja azt is, hogy amint a
székely asszonyok ősi hagyományai-
ban találták meg a legmegfelelőbb
keretet a közösségi munka új köve-
telményeire, máshol sem szükséges
idegenből hozott minták után in-
dulni, ha a magyar élet erőforrásait
fokozottabban kell igénybe venni az
egymás sorsának előmozdítására. Az,
hogy Csikban és Gyergyóban Asszo-
nyok Karimója nével alakult meg a
asszonyok és leányok újszerű munka-
közössége, ismételtén bizonyítja, hogy
a magyar életben minden feltétel és
lehetőség megvan arra, hogy egy
mindenkélt és mindenki eséért váll-
lyve munkálja a jobb jövőendő útját.

Fegyver és könyv

Két szép dolog van az ember életében, egyik a könyv, a másik a jó fegyver, mondja a példabeszéd. Soha nem volt ez annyira igaz, mint napjainkban.

A könyv, amióta a nép vissza tud emlékezni, mindig kezűgében volt. Először a Bibliát olvasta, azután a sok jó tanácsú kalendáriumot, majd az olcsó és haszontalan rémtörténeteket. Vagyis mindig betűzött a magyar nép ráérő idejében, mert tudta, hogy a tudás nagyon sokszor tette könnyebbé életét.

Napjainkban, amikor a jó magyar fegyverek a szó és erősebben kell megfogni a puská tusáját, mégis a könyvről sem feledkezünk meg. A könyvnapokat, a könyv ünnepét az idén is megrendezték, amikor az ut-

cákon sátrak alatt kínálták vételre azokat a könyveket, amelyek külön erre a könyvnapra készültek.

Volt könyv, amely utolsó kőtetéig elfogyott, így László Gyula: A honfoglaló magyar nép élete c. írása, vagy Nyíró: Néma küzdelme. Ezeket kívül még sok jó és igaz könyvet láttunk, amelyeknek írói, még ma is érdemesnek vélik a betűvetést, amikor körülöttünk minden ég a felgyújtott Európában. A magyar író tehát ma is együtt harcol a magyar katonával.

Ne is felejtjük el soha, hogy azon a katonai honvédelmen túl, szellemi honvédelem is folyik, amelyet ilyen igazi magyar írók írásaival lehet csak győzedelmesen megvélni. Védjük tehát műveltségünket, mert csak műveltségünk védi magyarságunkat.

A könyvnapok eddig főleg csak városokban folytak. Idén június 15-ike után a falvakra is kiviszik a jó s olcsó könyveket. Elsősorban az ügyvezető Nemzeti Könyvtár felületeit s más olcsó kiadású magyar könyveket.

Igy válik minden magyar számára hozzáférhetővé a közös magyar gondolat s már rég a múlté az a feleletlen beszéd, hogy akkor jó a nép, ha tudatlan. Ma már nem egyetlen helyre tétve járul egy-egy nemzetlen béke harc, hanem amint nyugaton van keleten a legszélesebb népréteget bekapcsolják a harcokba s ezt csak úgy érthették el, hogy — magát a pet nemérték rá a nemzeti feladatok ismeretére.

Ez a mai könyvnap tanulsága.

Állami támogatással ellenőrzött juhtenyésztő mintaközségeket szervez a földművelésügyi miniszter

Juresek Béla földművelésügyi miniszter a juhtenyésztés széleskörű, gyorsabb fejlesztése és a gyapjutermelemelés lényeges emelése érdekében a vármegyei állattenyésztő egyesületek irányítása mellett „állami támogatással ellenőrzött juhtenyésztő község”-ek szervezését rendelte el.

Az állattenyésztő egyesület által kijelölt községekben a 100 kat. holdnál

kisebb saját ingatlanon, vagy 300 kat. holdnál kisebb bérleten gazdálkodó juhtenyésztő gazdák állománya rendszeres ellenőrzés alá kerül. A tenyésztői kedv fokozására a földművelésügyi minisztérium az ellenőrzéssel kapcsolatosan felmerülő költségekhez, valamint a közös pásztor fizetéséhez állami támogatással hozzájárul. Az állami támogatással ellenőrzött juhtenyésztő

községek tagjai az egyesület szakkörei részéről a tenyésztés, takarmányzás, gyapjubonítás, tenyészanyag-szerzés, értékesítés stb. tekintetben szaktanácsokat kapnak. A kedvezményes állami tenyészjuhkiosztási akcióban elsősorban az ilyen ellenőrzött községek részesülnek.

A DOKTORNAK VAN IGAZA.

Egy javorkorabeli ember elme egy híres orvostanárhoz, hogy alapos vizsgálja meg, nincs-e valami benne, ami nagyon szeretne legalább nyolvan esztendő koráig élni. Az orvos tanár kérdéseket tesz fel:

— Nem eszik-e túlságosan sok húst?

— Egyáltalán nem, csak főzelék-féléket.

— Mit iszik? Bort, sürt, pálinkát?

— Utálom a szeszitalokat!

— Nos és a dohányzással hogyan állunk?

— Ki nem állhatom a cigarettáért!

— Hát akkor mi a csudának alkot maga nyolcvan esztendősen hozzá?

— kérdi felháborodottan az orvos.

TÖRVÉNYSZÉKEN.

Bíró: Maga kiülbite a felperes fogát. Mit tud védelmére felhozni?

Alperes: Hogy olyan lyukba volt, hogy úgyis ki kellett volna húznom zatai.

Honvédeink kemény harcban állnak a boszevizmsu ellen.

A lövészsport erkölcsi hatása

Köztudomású, hogy a foglalkozás anyónya békés az egyén jellemére is természetére. Jól tudjuk, hogy ilyen tekintetben mennyire különböznek egymástól a földművelés, a munkás, az iparos, a hivatalnok, a mécsáros, meg a keresztény, a katona, meg a jogász. Ahogy az előbb említett foglalkozásoknak meg van az általános hatása, éppen úgy természetes, hogy a testedzés bármilyen ágának az izése is kifejleszti és rögzíti az igénybevett tulajdonságokat, annyira, hogy a foglalkozásnak abbahagyása után évekgig, sőt esetleg nemzedékeken át tovább tart az érvényesülési a kifejlesztett tulajdonságok, mert valószínű, hogy egy jóbb lövő inkább fogja puskával nevelni a fiát, mint valaki, aki soha nem lőtt életében, az így nevelt fiú pedig valószínűleg oda fogja adni fiának használatára a már meglevő fegyvert.

Minden sport egész embert követel, de alig van olyan, ahol annyira megélték az idegekben levő legkisebb zavar vagy figyelem és akarat összetartótlási hiány, mint a céllovelészetnél. Itten is, mint más sportoknál az, aki eredményeket akar felmutatni, sok mindenről le kell hogy mondjon, mulatságról, éjszakaiásról, és az edzés érdekében pontos kell legyen, akarva nem akarva, ami megint rányomja "bolygét" egész életmódjára. A legkisebb kilengések káros hatása azonnal észrevevődik az edzésnek az eredményén és arra készítik a versenyzőt, hogy még idejében magába szálljon, így általában ellenőri saját életmódját.

Hogy a font lejárta mennyire nemcsak elméleti igazságok, a legjobban azáltal bizonyítható, hogyha évekre visszamenve figyelmesen végigvizsgáljuk céllovelők életét. Nagyon gyakran az fogjuk tapasztalni, hogy a ma annyira megbízható és az életnek minden vonalán helyüket megálló emberek nem is annyira az éveknél, hanem a céllovelő sportnak a hatása által komolyodtak meg és váltak értékessé. Meg kellett ugyan legyen bennük a hajlam a jóra, de sokszor züllött csirkefogók váltak emberekké. Az egyéni versenyzések mellett a csapatversenyzők fejlesztik ki még inkább a közösségi érzetet és az egymásrautaltság tudatát. Azok az emberek, akiknek vajmi kevés elképzelésük volt a baha fogalmáról, egyszer csak rádöbbennek arra, hogy kisebb csoportjaikhoz hasonlóan sportegyesültek, iparos, hivatalnok, és főként katonacsoportok kapcsolódnak egymásba és ezeknek az egymásba szervezen kapcsolódó vérségi, lelki és technikai szervezete alkotja egyetemlegesen a nemzet fogalmát.

Gondoljunk csak arra, hogy a fiúknak sem létezniek ma, ha nem tudtak volna jól 1939-ben, amikor az orosz óriás megtámadta őket, ha nem tudtak volna jól löni és nem lett volna meg bennük a nevelés és főként a fegyver használata által kifejlesztett körültekintés, pontosság, céltudatosság és még ezer más jó tulajdonság. Teljesítményük nagyságát csak most tudjuk értékelni igazán, mert annakidején alábecsültük az orosz hadsereg értékét, amelyről ma látjuk, hogy összehasonlíthatatlanul nagyobb ellenállást fejtett ki, mint bármelyik más ellenfelelünk. Az értékek nálunk Erdélyben természetesen nem tudnak egyszerre, mindenütt megnyilatkozni. Eleinte csak egymástól távol fog egy-egy vezetőnek alkalmas ember feltűnni, aki magára-hagyatottságában is a semmiből is ki tud alakítani egy értékes kis közösséget. De ezek ne csüggedjenek el, mert az eddigieknél sokkal nagyobb lehetőségek hajtálnál állnak és elsősorban is az ilyeneket fogjuk támogatni, mert segítségük a boldog is tud eredményeket felmutatni, az igazi értékeket a hosszú, szívós munka hozza létre, mint azt az alábbi böles falusi példabeszéd bizonyítja: mennél nagyobb a szülősi fájdalom, annál nagyobb a bornyú és annál jobban szereli az any-

ját. Jól tudjuk, hogy sok helyen nagy volt a kifulladás, a közöny, meg nem értes, gyonyulóság, sőt üldözletés, de annál nagyobb érdem volt, ezek dacára eredményeket felmutatni. Bátor emmondhatjuk, hogy nemcsak a céllovelő sportnak van jellemalakító hatása, hanem az erdélyi szervezés is felszínre hozott és kialakított nagyon sok közösségi értéket. Sok családás árán megtanultuk a régi kuruc közmondást: mindig csak magadban bízálni és sohasem másban és amióta nem várunk külső segítséget, úgy megerősödünk, hogy rövidesen meg fogjuk tudni adni az erdélyi magyarság támogatásával azt, amit eddig másfél sok csalóással, sokáig hiába vártunk.

Új lehetőségek hajtálnál, új kedv fogja serkenteni a csüggedteket és erősíteni azokat, akik sohasem lankadtak el. A nemzetnevelés és a belőle fakadó eredmények is olyanok, mint a gabonamag. Eleinte lassan csiráznak és fejlődnek, hogy kedvező idő beálltával rohamosan nekifutjanak. Már régóta csirázunk és az idő most sok tekintetben kedvezőre fordult. Nem-sokára már nagyobb számban fognak menetelni honvédeink és leventéink mellett lövészeink az új honfoglalás felé.
br. Alzél Ede.

A magyar áldomás

Mikor Garibaldi 1860-ban Nápolyt elfoglalta, Türr tábornokot telte meg a város katonai és polgári kormányzó-jává.

Türr tábornok tiszteletére ez alkalommal a garibaldisták fényes lakomát rendeztek. Persze ott volt a sok magyar tiszt is, köztük Csernátóny Lajos, ki akkor mint hadbíró működött.

Egymást érték a lelkes pohárköszöntők, a kedv csapongott. Egyszer csak Csernátónyhoz fordult egy olasz úrnagy:

— Kedves barátom, egy ütletem támadt egy néhány szóval szeretném felkösözteni a tábornokot. Ugyan mondjon nekem az önk szép nyelvén valami alkalmas frázist, amellyel beszédemet végezhessem.

— Szívesen, — válaszolta Csernátóny; — ördög bújjon beléd!

— Haj, — sóhajtott az őrnagy, — ez igen nehéz, meg hosszú is! De, kérem, írja le számomra s majd csak megtanulom valahogy.

Csernátóny leírta a magyar áldomást. Az őrnagy vagy tíz percig tanulmányozta nagy keservesen, majd föl-

mondta hű tanítómesterének, aztán poharat emelve, fényes beszédben éltette Türr Istvánt, a magyar hőst.

Olasz nyelvű beszédét magyarul így fejezte be: ördög bújjon beléd!

Leikes éjleni kiáltások az olaszok részéről: a magyarok pedig majd az asztal alá fordultak nevetésben. Sőt oda is fordultak tiszteit, mert Türr tábornok, legott fölállva, így válaszolt úrnapi komolysággal:

— Bújjon ám az öreganyádba!

Es olyan hatalmas beszédet penderített, hogy az olaszok majd szétszódték a házat nagy lelkesedésben; és nem vették észre, hogy a sok magyar tiszt mind félholt a nagy kacagástól.

A „Magyar Nép“

az erdélyi falu magyarságáért, tehát érted is küzd.

*

küldd be az előfizetési díjat és jelents be új előfizetőt!

Érték és mérték

A vádlottak padján

Írta: Lőrinczi László.

Már egy évszázada annak, hogy a magyarság a vádlottak padján ül. Kezddőit ez a korszak akkor, amikor az egész Európát végigszántó 1848-as forradalmak után a nemzeti gondolat erőteljes formában kezdett kibontakozni minden európai népből. Ekkor felegyalázták meg a körülöttünk élő népek vezetői a vádialatot a magyarság ellen és ennek a tartalma az, hogy a magyarság már *kiőregedett* az európai történelemből, már nem képes arra, hogy szervezett erővel fogja össze egyetlen államkeretbe az egész Kárpátmedencét, elteleje összeropant, népessége nem szaporodik. Tehát mindezek arra mutatnak, hogy a magyarság többé nem képes vezető szerepet játszani a Kárpátmedencében, át kell adnia a helyét frissebb, elevenebb szervező erőnek, amely a magyarság által vállalt történelmi szerepet tovább viszi.

A magyarság akkor figyelt fel először erre a vádra, amikor éppen egyik Legmagyszerűbb nemzeti fellángolásából fakadt harcát, a szabadságharcot vívta. A Kárpátmedencében élő más nemzetek mind az osztrák császári ház oldalán állottak ebben a küzdelemben és ezzel nyíltan kimutatták azt, hogy a magyarságot nem akarják többé annak a népek tekinteni, amely a Kárpátmedence rendjét el tudná kormányozni. Pedig a magyarság 1848-as szabadságharca éppen annak volt a nagyszerű bizonyítéka, hogy a magyar népből még mindig van anynyi erő, hogy szembe tudjon szállni azzal a hatalommal, mely fejlődését akadályozza és nem adja meg neki a szabad országépítés lehetőségét. Kétségtelen, hogy az 1849-i világségi fegyverletétel azoknak adott igazat, akik lekiesinyellék a magyarság erejét, bár mi tudtuk, hogy a bukásnak nem annyira a külső erőviszonyokból fakadó hanem inkább *belső* okai is voltak. Sohase felejtjük el, hogy az 1848-as forradalomnak nem csupán az osztrák iga alól való menekülés volt a célja, hanem a magyar nép teljes felszabadítása is! Be kell ismernünk, hogy ha a belső reformtervekben a magyarság vezetősége éppen olyan határozottságot mutat, mint a bécsi udvarral szemben való kardemelésben, sokkal nagyobb harci ereje lett volna az emberi és állampolgári méltóságában nagyot emelt magyar népeknek, mint a felemás forradalom következtében. Nagyszerű alkalom lett volna 1848 arra, hogy a magyar nép széles tömegei előtt tel-

jesen megnyílják a szabad fejlődés útja, ha akkor a jobbágyfelszabadítást erőteljes földosztással karöltve hajtották végre. *Lelki meghasonlítást* váltott ki a magyar népből az, hogy elsíkkadni látták azokat a reményeket, amelyeket az 1848. évi nagy napokhoz fűzött.

A magyarság ma újra a vádlottak padján ül.

Ellenségeink talán ma kiűrtölik a legnagyobb szájjal a világot, hogy olyan nép vagyunk, mely megérett a halálra, az egész világ visszhangzik például a csehek harsogó propagandájától, mely újra azt állítja, hogy Magyarország, ennek a feudális országának, amely az elmaradottság, a szegénység és a kiesvényes belső harcok hazája, immár el kell tűnnie a föld színéről. Kétszeresen fáj nekünk ez az ítélet, először, mert tudjuk, hogy milyen sok tekintetben *nem igaz* az, amit ellenségeink rólnak állítanak, de fáj azért is, mert mi is érezzük, hogy egy *nagy történelmi tetre* van szükség Magyarországon arra, hogy elnémítson minden kételyt, amely a magyar létekezésben az ellenséges állítások nyomán támadhat és mert ez a tett igen *időszerező*. Az ellenség akkor szörjő vadjait felénk előregedésünkről, amikor a magyarság fényes bizonyítékát adta annak, hogy fel tudott támadni a trianoni korszaknak a halált kísértő szanyarúságából, amikor már újra harcolni tud és olyan erővel készül szembeállni, amely félelmelesnek látszik. Mintha a szabadságharc szelo szubant volna újra át az utolsó éveiben a magyarság felett! Vádlottak éppen akkor kiáltják felénk gnyonyosan a halált, amikor mi új életet akarunk kezdeni. Átvészeltük történelmünk egyik legnehezebb korszakát és minden magyar ember boldog elégtétellel állapíthatja

meg, hogy a magyarság éppen *ny* duzzad az országépítő erőtől, mit történelme folyamán bármikor.

De, ha arra gondolunk, hogy a *1* támadás korszaka után számtalan nem a csendes építés, hanem újra harc jutott, újra sürgető erővel érzük, hogy késik, minden pillanattal késik az a nagy tett, amely bizonyos tetteit behűnneket afelől, hogy 1848 belső meghasonlása többé nem fordulhat elő. Ha a magyar nép újra meg újra bizonyítékát adta annak, hogy minden életerő töretlenül megvan benne, a magyar vezető rétegnek meg kell mutatnia, hogy képes dönt elhatározásokra. Amikor az ország újra harcba indul, *4045* bizonyíték kell számúra szolgáltatni afelől, hogy ez a háború nemcsak a külső ellenség ellen való harc, hanem harc a jövő is, amelynek útja az országban *reform*.

Beszéljünk nyíltan: döntő bizonyítékot kell ma adnunk a magyar nép kezébe afelől, hogy a föld, amely a harcol, a *magyaré lesz*. Ez az a nagy történelmi tett, amelyet egy évszázad meg kellett volna tennie valakinek aki felelősséggel gondolt a magyar nép jövőjére.

Üzenetek a haretérről

Monostori László örvetető, tábori posta száma K. 910., üzeni Nagy Imának Margitára, hogy jól van, sokat gondol rá és kéri, hogy írjon.

Bíró M. Bálint, Zetelaka (Údvar hely vm.). Szilágyi Kálmán örv., Nagy-pál János honv., Bardóc Károly honv. Olasztelek, Zajzon Márton honv. Svarcok Ferenc örv., Herman Géza honvéd, Porkoláb Jenő honv., Román József örv., Hegyi György örvetető tábori posta száma C. 139. üzenik szüleiknek, rokonainak, jóbarátainak és ismerősöknek, hogy jól vannak, kérésük az, hogy írjanak mindekiéért.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alapítva: 1899.

Magyarország egyedüli állami érdekeltisége, szinmszaya' biztosító szövetkezete.

Kartelen kívül!

A biztosítás minden ágával foglalkozik igen előnyös díj- és feltételek mellett. Vezér, fő- és helyiképviseletek minden városban és községben.

Vezérképviseleoségek Erdély területén:
Kolozsvár, Horthy-út 6,
Marosvásárhely, Széchenyi-tér 28 sz.

Elfagyott diófák kezelése

Az idei hosszú tél az ország minden részén a gyümölcsfákban többesbél kárt okozott, sok helyen pedig, ahol az életközelmények a fákra zser kedvezőlembek, a fák teljes asztulására vezetett. A nagy hideg zstala a fákra főként akkor válik veledemléssé, ha a hideg beálltakor szűz szövetek nedvkeringése még nem telt nyugvópontra. Ilyen esetekben önyven beállhat a fa teljes pusztusa. Ha azonban a szövetek nedvkeringése már megfelelő mértékben állott, úgy a fagy a fán legfeljebb ak helyi, részleges bajt okoz. Amint zsvaz otvasónk hozzánk intézett ik leveleiből látjuk, egyes helyeken a deg különösen a diófákban okozott yan kárt, amelynek következtében zeknek nemcsak vesszei, galjai, ham sok helyen maga az évtizedes zrsz is a pusztulás képét mutatja.

Ha a fagy teljes mértékben hat a fa, úgy az ennek következtében elasztult sejtek minden életműködésre építeleneké válnak. Az ilyen fák tavasszal egyáltalán nem hajtanak ki és újuk nem lehet segíteni, mert telzsa tönkrementek. Ez az eset különösen a v-deltében helyen fejlődött és lkényeztetett fáknál állott be, toábbá olyanoknál, amelyek keltelléni yirkosabb, magas talajzűv, vagy itrogénnel túltelített helyen növelettek.

Ha a diófa tavasszal kényiszeredett, yenge hajtásokat hoz, akkor ez szinben a fagy következménye, azonban z ilyen fákra nem volt olyan erős a omboló hatása. A baj nagysága ilyen zetekben mindig a fa szöveteinek a zentebb említett szempontokból vizsál állapotától függ. Sokszor előforlöt, hogy az ily módon kihajított fa zajtásai nyár közepén egyszerre el'andadnak, leszáradnak s maga a fa is, ár farzse nedvet mutat, minde toábbá hajtásképzés nélkül kiszárad. z ilyen esetekben a fa szöveteinek gy része még életképes állapotban naradt és az abban tárolt tartalék áplálóanyag a meglévő nedv segítséével a ryűgyeket kifejlesztette, de a zövet nagymérvű elhalása folytán a zükséges táplálóanyag pótlása c'maradt s a fa mintegy éhen pusztult.

Ilyen esetekben legfeljebb csak az az a bizonytalan eredményű eljárásoz folymodhatunk, hogy a fiatalabb, legfeljebb karvastagságú törzsi től töben levágjuk, abban a reményben, hogy az esetleg épségben megmaradt to fejlődő hajtásából fogunk magunknak új törzset nevelni. Ezel azonban csak az új diófa ültetésével óró kockázattól mentesítjük magunat.

Ha tavasszal a diófa vesszején, galján levő ryűgek nem hajtának ki, az ezeknél idősebb farzsek azonban megmozdultak és a nyár folyamán toább is fejlődtek, akkor az elhalt farzseket júniusban öllő segítségével lenyessük, a fejlődő hajtásokat pedig megfelelő koronaalakra irányítva igyekszünk továbbnevelni.

Ha a fagy erősebb behatása folytán a koronaágaknak csak a vastagabb alsó része hoz hajtásokat, akkor a vészanyesés folytán előálló nagyobbelüllet sebrek való tekintettel a száraz részek lenyességét csak július közepe táján végezzük el. Az ilyen sebeket azonban mindig valamilyen jó öltőviasszal, vagy teljesen (legalább egy órahosszal) főzött fakátránnyal kenjük be. Ily módon elejét vehetjük azok beszáradásának és a vastag bélien át történő belső korhadásnak.

Az ilyen esetekben célszerű a fa koronája alatti földterület felszínét felkaparálni, porhanyó állapotban nyitvarítani, a fa trágyázásától azonban tekintségünk el, mert ezzel csak árta-nánk a fának. Abban az esetben pedig, ha a különben koronával bíró diófa törzseből is hajtások törnének elő, ezeket mintegy kisméretű hosszú-ságra kurtítsuk le, míg teljes elválto-lásukat csak július hó vége felé eszkö-zöljük.

A fent említettek szerint nem megfelelő helyen, különösen pedig a tük-kővér talajon álló diófáknál a fagy-veszélyt olyan módon csökkenthetjük, ha a fák talaját 5—6 éven át meszezzük.

zük, illetve a fa talajának kálival való gazdagítása érdekében kaimittal, 40 százalékos kálsóval, avagy más káli-trágyával megtrágyázzuk. Ily módon nemcsak a faggal szemben megfelelően ellenálló faszővöket nevelhetünk, hanem jó kihátással lesz a termés héjának a felépítésére is. A fa törzseinek és koronájának friss öltött-mézzel való alapos bekenése és bepermetezése ellenállóvá teszi a fát a nagy hideggel szemben, mert az így megfehértelt fafelület az annyira káros erősebb tél-tavasszi nap sugarakat visszaveri és meggátolja a fa nedvkeringésének időelőtti megindulását. Ily módon még a felületi fagyásoktól is megóvhatjuk a fát.

Az erős, tartós fagy behatása következtében néhol a diófa törzse horzsbán és mélyen megreped. Az ilyen fa, ha egyébként a szövete nem pusztult el, tavasszal kihajt és tovább nő. Nchogy azonban az előállott és csak nehezen és lassan beforradó seben keresztül a fa belseje rothadásnak induljon, célszerű az ilyen tántogó sebzselén a hárzserút símára vágni, az egész sebet pedig helyje nyomott szurokkal, vagy cementtel kitölteni. A cementet gyzsziben kell simítani a héj-jal és úgy kell bekenni öltőviasszal, hogy az egészen fedje és a szomszédos egészséges kéregre áttérjedően is legyen kenve.

Ha a fa töve és gyölzéréte is elfagyott, akkor a fán már nem lehet segíteni. Az ilyen fát a földből gyökereitől ki kell ásni és a helyét, ha fiatal volt, ismét diófával, ha idősebb, valamilyen más gyümölcsfával beültetni.

Horai János.

Háboruban több fiú születik, mint leány

A legkülönbözőbb országokban, hosszú időn át gyűjtött statisztikák számolnak be arról, hogy 100 újszülött leányra 105—106 újszülött fiú esik. A halvaszületésnek idészamutásával a születési statisztika még inkább a fiúk javára toldódik el. Ennek ellenére a fiúk számbeli túlsúlya nem tart sokáig, mert itt a halandóság is nagyobb és például a csecsemőkorban mintegy 20 százalékkal haladja meg a leányok halandóságát, úgy, hogy a felnőtt kor eléréséig a két nem között az egyensúly is helyreáll. Ezek szerint mintha csak azért születne több fiúgyermek, hogy ez a születéstőllet a nagyobb halandóságot ellensúlyozza.

De miképen lehet megmagyarázni, hogy a születési statisztikák oly mértékben kedveznek a fiúknak? Élettani szempontból a férfi és női kromoszómák száma szerint ugyanannyi

fiúnak kellene születni, mint leánynak, a megoldást tehát másodlagos okokban kell keresni.

A másodlagos okok szerepére mutat rá az a körülmény is, hogy különböző szociális helyzetű népezetekben a fiúk és leányok születési irányszáma különbözőképpen alakul. További érdekes tények, hogy házasságon belül több fiú születik, mint házasságon kívül, az elsőszülöttek között hasonlóképpen a fiúké a elsőség, illetőleg a fiúk arányszáma nagyobb, mint a később született gyűgyekéknél, végül pedig mindenképpen, hogy

háboris időben aránytalanul több fiú születik, mint békében.

A háborúnak a születési statisztikára gyakorolt befolyásában az a tény, hogy ilyenkor a háboris házasságok

és általában a gyermek utáni vágy erősödése következtében az elsőszülött gyermekek arányszáma emelkedik, nem tud teljes magyarázattal szolgálni: az első világháborúban például az újszülött fiúk arányszáma akkor sem lehetett volna olyan magas, amilyen volt, ha minden gyermek elsőszülött lett volna. *A fölött lehet csak a háború legjellemzőbb kísérőjelenségeinek, a rossz vagy hiányos tápláltság következménye lehet.* Ez magyarázza meg azt is, hogy a háborúk után a normális viszonyok helyreállításával lassanként ismét bekövetkezik a fiúk és lányok között a normális születési arányszám helyreállása is. Ez Németországban az első világháború után csak hat év múlva történt meg. Nyilván az általános rossz tápláltság fokának különbözőségével függ össze az is, hogy az első világháborúban éppen Németországban és Ausztriában volt a legnagyobb az eltolódás a fiúk javára, mégpedig itt is elsősorban a nagyvárosokban, míg a semleges országokban a fiúk születési számarányának javulása nem volt oly feltűnő.

Gazdasági élet:

Növény termés érhető el a fahamu trágyával

Mayerffy Tibor, a Gyümölcs-termékek Országos Egyesülete Erdélyi Kirendeltségének vezetője írja a Földművelésügyi Minisztérium erdélyi kirendeltségének legújabb füzetében:

Ha nem tudjuk a mai viszonyok között a jóként afrikai gyarmatokról származó szuperfoszfát-nyersanyagot: a nyers foszfátot és az ugyancsak külföldről származó 40 százalékos káliót beszerezni, amelyekkel termésünket mennyiségileg és minőségileg fokozni tudnánk, akkor használjuk fel az eddig ügyes-óvónak semmibe sem vett és kárba vesztett fahamut.

A növény szakszerű táplálása

Általában akkor érhetünk el nagy terméstartalokat, ha a növényeket a talaj- és éghajlati viszonyoknak megfelelően válogatjuk ki. Azonban a legjobb tulajdonságokkal rendelkező növény is csak abban az esetben tud megfelelő termést szolgáltatni, ha elegendő táplálóanyagot kap. A legtöbb esetben az egyik táplálóanyag nem tudja helyettesíteni a másikat. Hiába van tehát az egyik táplálóanyagból sok, azt a növény nem tudja hasznosítani, mert a különböző táplálóanyagokat csak arányosan tudja felvenni. Ebből következik az a térvényszerű megállapítás, hogy a táplálóanyag felvételét és a növény fejlődési lehetőségét mindig az a táplálóanyag szabja meg, amely a legkisebb mértékben van meg a talajban.

Azok a különböző trágyázási kísérletek, amelyeket a mezőgazdasági kír-

ásban a kérdésben most már, hogy a háborús rossz tápláltság milyen utakon érezeti hatását a születési statisztikában, például hogy esetleg milyen tápanyagok, hatóanyagok vagy vitamínok hiányára lehetne az eltolódást visszavezetni, a tudomány a legkülönbözőbb magyarázati kísérletek ellenére még meg sem tudta közelíteni a megnyugtató megoldást. Egyelőre meg kell elégednünk a pusztán lényel, hogy a természet a békében is segítségére siet a nagyobb természetes halandósággal veszélyeztetett "erősebb nemek" és háborús időkben, amikor hirtelen a magasba szökken a férfimen halandósága, még inkább fokozza erőteremtését a veszteségek kiegyenlítésére.

A táplálkozási helyzet szerepének jelentősége mindenesetre kétségbevonhatatlannak látszik és a modern totális háború egyik legnépszerűtlenebb vívmányával, a szigorú élelmiszeradagolással és ezzel együtt a pontosabb adaggyűjtés lehetőségével talán egyes részletek megoldását is meg fogja könnyíteni.

rendelkezésre álló különböző táplálóanyagokat.

Ha a talaj minden táplálóanyagban egyformán szegény, akkor olyan trágyát kell a talajunkra kiborítani, amelyben minden fontos növényi táplálóanyag megvan. Ilyen elsősorban az istállótrágya.

A legtöbb esetben azonban nincs elegendő istállótrágyánk s így más trágyával kell pótolnunk talajunk tápanyaghiányát, illetőleg természetet növényeink tápanyagszükségletét.

A szántóföldi növények természetesen a zöldtrágyázás segítségével egyre gazdaságosabb kintő eredményeket értek el, sőt vannak gazdaságok, ahol zöldtrágyázást, kiegészítve megfelelő műtrágyák felhasználásával, sikerrel pótolják az istállótrágyát.

Ha az után kutatunk, hogy milyen anyagokat tudunk felhasználni talajunk gazdagítására, rájövünk arra, hogy

a fahamu egyike azon trágyaféléknek; amelyet eredményesen lehet felhasználni.

Ez korántsem jelenti azt, hogy a fahamu helyettesíti, vagy pótolja az istállótrágyát, de az kétségtelen, hogy a hamu nagyon sok olyan táplálóanyagot tartalmaz, amelyre a növénynek feltétlenül szüksége van és amelynek beszerzése, éppen a mai háború viszonyok mellett, nagy nehézségekbe ütközik.

A gazdák nagyon jól tudják azt, hogy milyen nehéz hozzájutni a foszfor- és káliumtartalmú műtrágyákhoz tehát azokhoz a táplálóanyagokhoz, amelyekre minden növénynek kivétel nélkül nagy szüksége van.

Ha a fahamuban lévő különböző táplálóanyagokat vizsgáljuk, akkor hamar meggyőződhetünk arról, hogy a fahamu éppen azokat a táplálóanyagokat foglalja magába, amelyre a növénynek a legnagyobb szüksége van, illetve amelyek műtrágyák segítségével is csak nehezen tudunk pótolni. Ugyanis

100 kg. fahamuban átlag 14 kg. foszfor, 30 kg. kálium, 29 kg. mész, 12 kg. magnézium, 5 kg. mangán, 1 kg. vas, 2 kg. nátrium van.

Ezenkívül is még jelentős mennyiségű egyéb táplálóanyag, mintegy 3 kg. kén, 2,5 kg. kova, 1,5 kg. klor és sok olyan anyag is, amelyre a növénynek szüksége van.

Hogy a hamuban minden olyan táplálóanyag meg van, amelyre a növénynek szüksége van, az természetesen, hiszen a fák és növények alkotórészeit képező ásványi anyagok nem égnék el, azok kivétel nélkül mind megmaradnak a fának, vagy a növénynek hamujában.

hamuban lévő növényi táplálóanyagokat a növények könnyen, gyorsan és rendkívül gazdaságosan hasznosít fel. Ez természetesen is, mert csak a növények alkotórészei voltak szerte az anyagok teljes hatékonyának.

Lehető az azt gondoljuk azonban, hogy minden hamu egyformán értékes. A hamuknak a táplálóanyag tartalmát az szabja meg, hogy milyen ágak, vagy növénynek az elégségből készültek. Sőt a hamu táplálóanyag-tartalmát még az is befolyásolja, hogy az elégetett növényi rész a fejlődés idején állott-e, vagy teljesen ki volt fejlődve, pl. a növény elfásult részének, a törzsből származó hamuknak lényegesen több táplálóanyag tartalma, mint az ágak hamujának. A lombfák általában több káliumot tartalmaznak, mint a tűleveleket, sőt,

általában a hamuban tízfél fontos táplálóanyag van. Ezek arányilag nagy mennyiségben fordulnak elő benne. Ezen az adja meg a hamuknak az értéket, hogy azokban a táplálóanyagokban gazdag, amelyekre a növényeknek fűdesáklához feltétlenül szükségük van.

Érdemes azt, hogy a gabonafélék állományban sok foszfort, az ipari növények, — így elsősorban a repafélék (kor- és takarmányrépa), burgonya, — sok káliumot fogyasztanak és ebben ezért jelent különös értéket a hamu, mert benne aránylag nagyon sok kálium és nagyon sok foszfor van. A Magyarországon forgalomba kerülő 40%-os káliós csak kétszeresen telje felül a hamu átlagos káliumtartalmát, mert a fahasznák átlag 15%-ot tartalmaz.

A szuperfoszfáthoz, amelyet a gazdák általában vásárolni szoktak, 16%-os foszfor van. A hamuknak a foszfortartama egyötödörösé, vagyis kb. 3%, a kálió között azonban az a különbség, hogy a hamuban lévő foszfort a növények gyorsan és könnyen fel tudják használni.

A szuperfoszfáthoz a 16 kg. foszfort 19 pengővel fizetjük meg, míg kb. 500 kg. fahasznában ugyanennyit ingyen kapjuk. 100 kg. 40%-os kálióhoz 40 kg. káliút 22 pengőért vásárolunk, ugyanennyit a mennyiségű káliút kb. 270 kg. fahasznát adjuk.

Nagy értéke továbbá a hamuknak az, így benne 25—28% méz van, a szőlő pedig tudjuk, hogy egyike a értékesebb közvetve ható trágyáknak.

Különösen nagy értéke a hamuknak, így a fontosabb táplálóanyagok közül, nagymennyiségű egyéb táplálóanyagot is tartalmaz. Ezeket a táplálóanyagokat a növény többé-kevés-

bé pótolni tudja, azonban a tapasztalat azt mutatja, hogy ezek a táplálóanyagok, különösen a gyümölcsféléknek a minőségét emelik nagy mértékben. Ez az oka annak, hogy a hamuknak a gyümölcsösökben való felhasználása a messzi multha nyulik vissza, azokba az időkbe, amikor még a műtrágyákról nem is tudtak semmit sem, amikor a gazdáknak még fogalmuk sem volt, hogy a hamuban milyen táplálóanyagok vannak, amikor csak gyakorlati megfigyelés segítségével állapították meg azt, hogy a hamut előnyösen lehet felhasználni a gyümölcsösökben.

Most már pontos kísérletek vannak arra vonatkozólag, hogy a hamuban lévő és százelekben alig kifejezhető különböző anyagok, mint pl. a klor, a kén, a mangán, milyen előnyös befolyást gyakorol a gyümölcsök minőségére. Ezeknek a teljes hiánya káros elváltozásokat okoz, olyannyira, hogy néha a terméshozam nagyságára is határozottan káros befolyást gyakorol.

Összegezzük a fahasznák növényi táplálóanyagainak értékét, megállapíthatjuk, hogy — a mai műtrágyákkal szemben — 100 kg. fahasznát átlagosan 12 és fél pengőért ér a gazdának.

Ha arra gondolunk, hogy 1 mázsa fának az elégetése után 2—3 kg. fahasznát jutunk hozzá, könnyen elképzelhetjük azt, hogy egy-egy városban, vagy faluban a téli fűtés ideje alatt milyen hihetetlen mennyiségű hamut lehetne összegyűjteni. Pedig manapság a legtöbb városi ember a fahasznát a szemébe önti, vagy legfeljebb arra használja fel, hogy a sikos járdára, vagy útra szórja. Könnyű elképzelni pl. azt, hogy milyen óriási mennyiségű hamuhoz lehetne hozzájutni egy téglagyárnál, vagy péknál-helynél, ahol a kemenceket napról-napra nagymennyiségű fával fűtik.

Nagy értékek mennek így veszendőbe, mint ahogy a hamuban lévő táplálóanyagokat nem használjuk ki és így nem tudjuk terméstartalmainkat a hamuban foglalt táplálóanyagokkal megfelelően felmérni. Tulajdonképpen tehát nemcsak magunktól, hanem a közönségtől vonjuk el ezeket az értékeket, ha nem gyűjtjük a fahasznát.

A kertészek megfigyelték, hogy azok a gyümölcsfák, amelyeknek termőtalaját fahasznával trágyázták, nemcsak jobban virágoznak, hanem könnyebben megtermékenyülnek és kevesebb gyümölcsöt hullatnak el éretlenül. A hamu káliumtartalma megerősíti a gyümölcsök szarját s ennek az a haszna, hogy a szőlő az ilyen gyümölcsöt nem veri le könnyen, sőt még leszakítani is nehezebb.

Az ilyen gyümölcsnek a húsa is keményebb, ezért jól szállítható és job-

ban eltartható, kicsi a romlási és apadási százaléka.

A hamutrágyázásnak a zöldségtermesztésben is óriási jelentősége van. A zöldségfélékre általában véve jellemző, — nem beszélve a talaj nitrogéntartalmáról — hogy főleg a káliút és foszfort használják fel nagy mennyiségben. Kifejlesztő termést tehát csak abban az esetben aunk, ha a talaj megfelelő mennyiségű táplálóanyagot tartalmaz.

Tekintettel arra, hogy a 40%-os kálióhoz és a szuperfoszfáthoz nehezen jutunk hozzá, a kertészek szerveztek meg a fahasznák gyűjtését, hogy zöldségkertjeiket ezzel bővebben trágyázhassák.

A hamuknak azonban nemcsak a trágyázás, a talajjóró fenntartása szempontjából van jelentősége. A hamut ugyanis más célra is fel lehet használni.

Nagyobb városok előkelő gyümölcs-kereskedéseiben sokszor látnuk hamvas szilvát árulni Karácsony táján, olyan ez a szilva, mióta akkor szedték volna le a fáról. Az emberek hihetetlen pénzt fizetnek az ilyen gyümölcsért.

Ha kikutatjuk az ilyen gyümölcs eltevésének a titkát, rájövünk, hogy élelmes, ügyes kertészek ládába hamut szitálnak és a szilvával együtt leszedett hamvas szilvát ebbe rakják rétegesen. Ezzel a kis farsádgábol az ellett szilva árát többszörösre emelik fel.

A fahasznák gyűjtésénél, elváltásánál, és felhasználásánál a következőkre kell ügyelnünk:

1. A tűzhelytől kis távra szedjük a fahasznát.
2. Zárt, — szétől és esőtől védett helyen, nagyobb ládába, — hordóba, dőrsőbe gyűjtjük össze.
3. Csak tiszta fahasznát gyűjtünk, a szénbél, esetleg káros anyagokat is tartalmazhat.
4. Az erős kímossa a fahasznát értékes alkotórészeit.
5. A fahasznát jól odatárolni kell, csak olyankor hirted el, amikor a növény kihámozhatója, tehát tavasszal és nyáron.
6. A fahasznát bőségesen káliú és foszfor, trágya, nitrogén nélkül nem teljes értékű.
7. A fahasznát nitrogént gondos talajmunkával és pécisóval pótolhatjuk.
8. Fahasznát, különösen káltra, elsősorban a gyökér- és gumós növényeknek van szüksége (répa, burgonya) de jó egyéb — és zöldségfélék sem érthet el nélkül.
9. A fahasznát a fák vízgazdálkodását is szabályozza, száraz helyeken tehát nélkülözhetetlen.
10. Toknékoskodni a fahasznát értékes és ma pótolhatatlan anyag, — ne dobja a szemébe!

HIREK

Fogadjuk szívesen a falura költözőket!

Az egész ország nagy meglepetéssel vette tudomásul, hogy újabban megint hat magyar várost bombáztak az angolok és terrorbombázták. A bombázás következtében ezer és ezer magyar ember, asszony és gyermek vesztette életét. A romok alól itt is, ott is ártatlan kis gyermekek szétépett testét húzták ki, akik az ég világán soha senkinek se ártottak. De ezer és ezer magyar család maradt lakás és minden nélkül. Csupán azszal, amiéppen rajta volt az utolsó pillanatban.

A bombázás után a hatóságok úgy intézkedtek, hogy azokat, akiket nem kő a kenyéretes és hivatal a városi éléhez, így elősorban a gyermekeket és anyákat, kitélepítették a békésebb falvakra. Az országútonak ezen következtében és a vasútonak most száz és száz magyar család menetel a falvak megértő népe felé. Soknak rokona, ismerőse lakik egy-egy kis fehér fiúsi házában. De olyanok is akadnak, akik messze más vidékekről származtak s így nincs módjukban ma hazamenni. Ott keresnek hát menedéket, ahol érik.

Tudjuk, hogy a falvak népe mindig különös megértéssel viseltetett a nyomorgókkal, a hajléktalanokkal, a földöntfútokkal szemben. Ha valaki akár késő este is bekopogtatott valamelyik esendes falusi ház ablakán, akár menyire ismeretlen is volt, egészen biztos, hogy talált egy szögletet, ahol az éjszaka eltöltése s rendszerint valami harapnivaló is akadt számára. Mindest csak így leten számában. Ingyen. Pedig nem is ismerték, sem azelőtt, sem aztán soha többé nem láttuk. És mégis adtuk, segítettünk, mert a magyar ember nem tudta megállni, hogy ne segítsen azon, aki segítségre szorult.

Akik most indultak el a falvak felé, nem idegenek és nem ismeretlenek. Magyarok, testvéreink. Akkor is, ha városban látkak. És legtöbbször szegények megcsófolták és kifosztották. S ha kérnek, akár szállást, akár kenyéret, tejet és thezű kicsi magyaroknak, nem ingyen kéri. Megfizetik. Pénzsel is, becsülettel is. Eppen ezért nem hisszük, s nem akarjuk hinni, hogy akáda olyan magyar falusi gazda, aki ne ép olyan szívesen nyitna ajtót testvéreik előtt, mint smilyen szívesen ezt eddig is megtette bárkivel szemben. Nem csak letennek tetsző dolgok cselecsük ezzel, hanem házáját, magyar testvéreik is szolgálja.

(Sz. M.)

Vasdoronggal agyonverte nagynénjét és kirabolta egy bajai napaszon. Néhány nappal ezelőtt Vults Pál bajai napaszon Bácsalmáson megölte és kirabolta nagynénjét, özvegy Beck Miklósnét. A férfi mindig pénzt zsarolt az asszonytól és amikor az megtagadta tőle a további segítséget, nagy doronggal leütötte és kirabolta a lakást. Különböző ruhaneműket és más értéktárgyakat vett magához, tettének elkövetése után pedig Szabadkára ment inni. A gyilkost elfogták. Most került a bajai törvényszék rögtönítélő tanácsa elé. A bíróság kötélfalára ítélte. A gyilkos kegyelmet kért.

Ezüst koporsóba temettek el egy rabügylökös gangsztert Amerikában. Amsterdamból jelentik, hogy New Yorkban a napokban az amerikai lapok számos beszámoló szerint valóságos fejedelemi temetésben részesítették Louis Capone gangsztert, aki életét a Sing-Sing fegyház villamoszkecsében fejezte be. A temetésen a newyorki világvalamennyi „nevezetesebb személyisége” megleltet, hogy végző búcsút vegyen kártársától. Az ezüst koporsót vívó halottas kocsit után öt gépkocsi következett rohadásig telve virágkoszorúkkal. A gyászoló közönség 40 gépkocsit töltött meg. Végig az úton rendőrök vigyáztak a rend megóvására. Az amerikai lapok terjedelmes tudósítással arra mutatnak, hogy Amerikában még a háború alatt is vígan virul a gangszterromantika.

Falveg. Svédország nagymértékben rá van utalva a különböző cikkek behozatalára, a háborús behozatal nehézségek mindjobban rászorítják arra, hogy belföldi anyagokból igyekezzen pótolni egyes külföldi anyagokat. Az ország természeti kincsei közül különösen a fa jutott ilyenmód nagy szerephez. Fából ma már a legkülönbözőbb cikkeket állítják elő, többi között a ruházati iparban is hasznosították. Újabban igen eredményes kísérleteket folytattak abban az irányban, hogy a fából üveget állítsanak elő. A fából nyert üveg: elősorban tejes és konzerves palackok készítésére vált be. Bizonyos más anyagok hozzákeverésével ablaküvegnék is jól használható.

Harmencöt nyíregyházi gazdát fejenként 200–200 pengő pénzbüntetésére ítélte a törvényszéki egyesbíró. A gazdák elmulasztották a tengeri kötelező beszállgatását.

Debrecenben 385 halottja van az angolszász terrortámadásnak. Debreceni tudósítónk jelentése szerint a város közlegazgatási bizottságának legutóbbi ülésén dr. Goertner István fizeti főorvos bejelentette, hogy Debrecenben az angolszász terrortámadásnak 385 halotja és 673 sebesültje volt. A halottak közül 40-et nem ismertek fel.

Ez év végéig be lehet adni a városi területék vitélcinek egyéni kérvényeit. A Vitéz Rendbe való felvétellel jogosultak kérvényeit beadásának vége határidőjét ez év végében állapították meg Országos Vitézi Szék. A Vitéz Rendbe való felvétellel jogosultak iszember 31-ig a Vitézi Székhez nyújthat be kérvényeket, mert kérvényük később nem lesz figyelembevehető.

Csik vármegye főispánja a Kormányzó Úrnál. A Kormányzó Úr a napokban a hallgatáson fogadta vitéz Gaál Ernő ny. vezérőrnagyot, Csik vármegye főispánját. A főispán a székiesség méltóság szeretetét, hódolatát és hálfáját jezte ki a Kormányzó Úr iránt. Hangyatta, hogy a székiesség Legfőbb Hura parancsát egy akaratú és engedelmességgel várja. A Kormányzó Úr egytellem hallgatta meg a székiesség hódolatának tolmácsolását, majd a vitézeket mondogta: „Nagyon szertem a székiyeket, vigyázzatok rájuk, gondostodjatok rájuk!”

Kilencen voltak a konyhában, amikor becapott a villám, mégsem történt baj senkinek. A Keszthely melletti Benedécs községben egy háza belevágtott villám s áthatolt a konyhában, ahol Fod Perencné, egy földmívelő felesége tartózkodott nyolc gyermekével. Csodálatosképpen senkinek se történt semmi baj. Mindössze az egyik kislány kapott lésebb légnyomást, amitől néhány órávalvesztette beszédképességét.

Hatvanhárom lelkeset gyilkoltak ma a horvát partizánok. Beluhan Jenő he víatországi katolikus lelkes kimutatású lett közzé arról, hogy a közelmúlt napokban horvát területen a partizánbandák összesen hatvanhárom katolikus papot gyilkoltak meg. A bandák jezeava: „Igy teszünk minden pappal. Az áldozatok között az utolsó egy We Richard nevű plébános, akit a jelekt szerint főleg azért öltek agyon, me német neve volt.

Istanbul a vílfig legrágább városi Mint jelenik, Istanbul a vílfig legrágább város a lett, a hevi sajtó megállapítása szerint. A kenyér ára a háború kitörése óta 298 százalékkal, a hús ár 503 százalékkal emelkedett. A rekord a hűvelyesek és a rizs értéke, amely a háború kitörése óta 555 százalékkal drágultak. A zsír ára 455 százalékkal emelkedett.

A
Magyar Népet
terjeszteni
magyar kötelesség!

Az Emke-szerelvény körútján.

Az Emke-szerelvény legutóbb a Szilgy megyei Szilgybálla községben látogatást, ahol dr. Szűk Odón az a. osztály előadója ismertette az i. l. munkáját és célkitűzéseit, majd Negyedvilágen c. film került bemutatásra. A szerelvény most Csik megyébe szállott ki, ahol az Emke Gazdasági szakosztálya által rendezett tanfolyam keretében tart több előadást, s az Udvarhely megye községeit kéri fel az Udvarhely megyei választmány irányítása mellett. Ezt követően állománygyűlésen fog újabb kiszállást kezni. Ezekről a kiszállásokról még szívesebben megemlékeztünk.

Czajbaj tagjeleltetések.

Kiskölyön községből Fekete István-tantónál régi munkatársunk farszázai folyótán, 5 új tag jeleltetett Emkébe.

Az Udvarhely megyei Földhiva közpében Fazakas Jenő lelkész 35 Emke-gyűjtőt, akik között számos birósok és gazdálkodók szerepel.

Igen szép eredményt ért el az Emke gyűjtőbizottság tekintetében Mészáros községben, ahol György Ilona és Simon János gazdaköri elnökök fejlettek ki élénk tevékenységet tagok gyűjtése céljából. Kettőjük buzgó fáradozása révén gyűjtés mintegy 900 új tag lépett be az Emkébe. Szervező munkájuk a legelőbb elismerést érdemli meg és nyílen követendő példának szolgál.

Könyvtárjuttatásaink.

Könyvtárjuttatásaink során újabb mezőbergyenyi leventetömbön vezetőknek, továbbá Dobry János tőbri elnök számára a 905. sz. Tábort posta útján a fronton levő katonáinknak utaltunk jelentősebb számú könyveket, illetve füzetet. Ezekkívül Nagyárd községbe juttattunk könyveket.

Kiszájtított részeket Vizsivás község monografiájából.

A község nevével először egy 1321-en keletkezett faluközlönyben, amikor még Szászszilvásnak neveztek. Később egykori birtokosáról a cegeli Vassaladról Vassszilvás, 1616-tól kezdve pedig Vizsivás lett a neve.

Ez a kisközség a mai Szolnok-Doboka vármegye déli részén a Kiszász-nál a keletről nyugatra húzó szék völgyben húzódik. Határát égen országos viszonylatban is híres családok birtokolták, mint — a már említett Vass-családon kívül a Porosztánok, Kerpők, Hattlerok, Mücesek, Aporkák stb.

A 14. században már virágzó román kat. egyház volt itt, fel van jegyezve, hogy Simon nevű pülpánosa 1332-ben 20 denárt fizetett pápai tizedben. A reformáció után előbb unitárius, majd ref. anyacéhhez íelt és mint ilyenek léányegyházai voltak Heszdt, Bonyenyres s később Iklód. A hegyen állott két kőtemploma, mellette az iskola s közel hozzájuk a falu közepén a pápi lakás.

A község lakói a kuruc korszak után rendkívül megfogyalkozhattak, mert külön papot és tanítót nem tarthattak, hanem a kántortanító köteleységét is a papra ruházták. A 13 egymásután következő pap-tanító közül azonban csak egyről van feljegyezve, hogy tanított is.

A szabadságharc utáni években pedig volt időszak, hogy csak beszovaló papjai voltak, hol Szentgyezyről, amely azóta szintén megszűnt anyacéhhez lenni, hol Cegéről, hol Kisiklódról, hol pedig Szamosujvárról.

A köznemű családok neveivel szintén a kuruc-korszak lezárta után találkoznunk sürűbben s a Szarvadi, Szabó, Láposi, Katona, Borbély magyar nevek mellett már szerepelnek az Ones, Oltean, Puskás nevű nemek románok is, míg ez utóbbiaknak lezármasozták még most is élnék, addig az előbbieknak a Láposiakon kívül se hírik, se hamvik.

Érdekes, hogy a dülő határrészek kb. a kuruc-labanc korszak lezárásáig szintén megtörténtek ősi magyar nevekkel, mint Hollóhegy, Szarvástó, Tarliget, Gyepesdör, Szénásaj, Szilvaberek, Varjasrét, Kásánvölgy stb., azután azonban már ilyen elnevezések is kezdenek felbukkanni Fundatura, Popoiaba, Dupa Kapus, Laratu stb., mindazontálat a románok száma csak a szabadságharc után kezdett jelentősen emelkedni, amikor a jobbágyosság felszabadulásával a román jobbágy-családok is önálló birtokosok lettek. Hogy azonban eddig nem lehettek tulsokan, következtethető abból, hogy a vizsivási gör. kat. egyház a szomszédos Heszdtnek volt a filiája. De már 1857-ben a 26. ref. magyar és 10 zsidó mellett 497 gör. kat. vallású román számláltak össze. Ezidőtájtán azután a Buch-kormány nyomására iskolát építettek, melyet előbb a heszdiakkal közösen, majd egészen a román megszállás idejéig önállóan tartottak fenn.

Vizsiváson a románok száma 542-vel 1886-ban érte el teőpúját.

Vizsivás jelen arcát megláthatjuk s jövőjét megjósolhatjuk, ha multja mellett megnézzük a rávonatköz legfrissebb statisztikai adatokat. Ezekből megtudjuk, hogy itt 85 román, 16 magyar és 5 magyar-román vegyes csalá-

dél él, a 16 tiszta magyar családból — melynek 7 iskolás gyermeke van, — 15 ref. vallású, 1 a tanító, Csikből idebelévezett román kat. Megtudjuk, hogy egy magyar családra esik 5,5, egy románra 4:1 lélek; a község 1859 kat. holdnyi területéből, a hasznavehetőben részeket leszámítva, egy magyar lélekre esik 2 és egyenyed, egy román lélekre pedig 4 és háromtől hold föld; 4 régen ott lakó magyar családnak nincs földje, 5-nek nincs bázsa, ellenben éppen ezeknek van 4—4, illetve 5—7 gyermekük; alig van a községben egyetlen magyar család, amelyiknek román rokonsága nem volna.

Vizsivávan lakóinak alig 27 százévese magyar, addig a magyar nevek 59 százeleket tesznek ki. De nem is lehet másképp, hiszen a vizsivási gör. kat. mellett állandóan ott áll az ősi papjuk, míg a 68. ref. magyar, az 8 szék kötemplomában csak 3 évből egyszer halhat a beszovaló kisklódú lelkészölt egy-egy vizsivási szentbeszédet és énekezteti el az örökségszó: „Te benned birtok eleitől fogva” kezdtűtől szótart.

A fenti monografikus és Vizsivávan helyezett érdekesen megváltató adatokat, Borbély Lajos, az EMKE osztályának előadója gyűjtötte össze, illetve dolgozta fel.

(—A)

A HONVÉD MEG A VILÁG TEREMTÉSE.

Az Úz világében ment előre egy honvédreud 1916 őszén. Magas hegyeknél kellett megmászni, s a nyelve in kétféle a síksághoz szokott legényeknek. Meg is szólalt az egyik:

- Ugye, hadnagy úr, hat nap alatt teremtetted az Isten a világot?
- Igen.
- A hetediket meg megpihent?
- Meg.

— De bár ne pihent volna meg, hanem inkább pallerotta volna ki ezt a területet! — fakadt ki a baka a teremtetés ellen és törlegelte közben verejtékes homlokát!

Tanít
Tudósít
Lélekozlat
Székrakoztat hoz

minden héten
évi 10 pengőért a

MAGYAR NEP

M E H Á L Y

Irta: Zilahy Lajos

Kis, karikálábú vadászkatona állott meg előttem a kaszárnya udvarán és patkós bakancsát összekattintotta.

— Hogy hínak? — kérdeztem.

— Mehály.

— A másik nevedet szégyelled?

— Assé szígyellem. Rácz. Rácz Mehály.

Úgy nausztráltam végig Ráczot, mint a vásárló ember a telenet. Rácz Mehály megilletődve állott előttem. Érezte, hogy most dől el a sorsa: visszaküldöm-e a cőghöz, vagy megtartom pucernak? Pucernak lenni mégis kiváltságos dolog.

Pillogott a szemével, ahogy szigorúan néztem rá. Hűszéves dunántúli fiú volt, aki már megjárta a Kárpátokat. Olyan a képe, mint a fakéreg, a szeme dősszínű.

— Na, jól van Rácz! Ehol a hátizsák, pakolj bele mindent. Fehérnemű, villanylámpa, szappan, csokoládé, csibak, liziform, kafe, ecéjag. Ha valami plévsz, kitékerem a nyakadtat!

Ráczhoz fölötte szigorú voltam, mert ő volt az első ember életemben, akinek tejhatalmúlag parancsoltam. Rácz viszont olyan besüfölt lélekkel ragaszkodott hozzám, ahogy csak a magyar paraszt tud ragaszkodni parancsoló urához. Én voltam a földesúr, Rácz volt a jobbágy.

Mikor kiféle mentem a kaszárnyából, utánam szaladt mindig egy kefével.

— Várják csak egy kicsit — mondta és nyakig megfektét. A nadrágcsébéből egy másik kefével húzott elő, azaz a bakancsmat keféfelle le. Aztán végignézett és azt mondta:

— Na, most már elmehet!

Lassanképp nagyon megszeretők egymást. Közös volt a soraunk, akár csak a hátizsákunk, amelybe Rácz a maga holmiját is bepakolta. Négy palci padokhányát, egy kis kinyitós féldagótkürtöt, meg egy borzastónan piszkos kis bujasszékét. Közös volt az út, amelyet meg kellett járunkk. Viharok előbe mentünk és viharok előtt a szivék közel hajolnak egymáshoz.

Rácz következetesen mindig magázott.

Egyszer már megsokaltam és azt mondtam neki:

— Nézd Rácz. Ne mondd azt nekem, hogy maga. Van nekem becsületés katona-szrsmis; mondjad nekem, hogy: kadét úr. Ha még egyszer magázol, pofonítlek.

Rácz nagyon szomorúan és bután nézett rám. A magázásról azonban sehogyan tudtam lesooktatni, mert a tessék vagy méltóztatassék fogalmát teljesen hiányoztak a fejéből. Nála a ma-

gázás volt a társalgás legfinomabb árnyalata.

Mikor vonatra pakoltak bennünket és a vagonlra berendezkedtünk a többnapos utazásra, Rácz állandóan mellem tartozott. Ejszkanéknét nem sokat sludtam. A kerekkelben az elmaradó élet emlékei zúgtak. Féloldham sokszor éretem, hogy egy kis motozakál rajtam és igazítja a polróceot. Ha lecsúszott rólam, újra betakart. A Rácz keze volt. A Mehály keze.

Mikor kiszálltam a vonatból — hajnal négy óraker — felállítottak bennünket az állomás mellett. Egyszerre szemtelni kezdett az eső.

— Rácz! — kiáltottam. — Rácz!

Add ide a gumikabátot!

Rácz nem volt sehol.

Végigjártam a cőgöt és ordítottam:

— Rácz! Rácz!

Tölcsért csináltam a tenyereemből:

— Mehály!

— Biztosan az állomásra ment vissza — mondta egy katona.

— Hun a gumikabátom?

— Biztosan azír ment, mer nagyon kereste itt az elöbb.

Rohantam az állomásra.

Mehály ott állott a sínekben a leögett állomásépület előtt és az élsőbogot vonat után nézett. Olyan pőzban állt ott, mintha a leögett város pusztulása fájna neki, pedig csak az én gumikabátomat felejtette a vonaton a gazember.

Sötétben, összerángolt homlokka! és vilámló szemekkel rohantam rá:

— Hol a gumikabát?

Nem szót semmit, csak nézett kefére a földre.

— Allj haptákban, ha hozzád szőlok, mert felboritlak!

Összekattintotta alul a bakancsot, de aztán megint csak összegörnyedt, mint akit szőrnűy fájdalom nyom.

— Te gazember! Elvesztetted a gumikabátot! Elhagyttad a hatvan forintos gumikabátot! Mit csináljak én most veled? Mingyárt megfojtalak!

Rácz elfordította a fejét, a szemében egy ószinte könnyesepp csillogott.

Megjegyzem, a gumikabát nem is volt gumí, hanem csak viaszosviszson.

Kilenc koronáért vettem önkéntes koromban. Rácz nevezte el guminak. () mondta: vót vagy hatvan pengő.

Ereztem, hogy kegyetlen voltam — etől kezdve már nem a gumikabát fájt nekem, hanem a könnyesepp a Rácz szemében.

Visszamentem Ráczot magam előtt hajtottam és szidtam; magam a bokrot.

— Te gazember! Akasztófán fogod végezni! Honnan veszek én most hatvan pengőt? Honnan veszek másik gumikabátot?

Rácz lehajtott fejével köoogott előtem.

A gumikabát elvesztése óta még jobban szerettem Ráczot, de egy kur szót sem szőltam hozzá. Rácz pedig világsét sem mert volna megszólalni.

Marsok alatt mindig mellettem köogott. Egy kis lehátott göröcsés süfű bottal poroskált az úton.

Azt mondta a mellette haladó katnának:

— Ha most szombatalköznek egy oroszai, úgy potfájába vágnék evvel göröcsös bottal, hogy meg se nyúickan.

Féoldalt rámpilantott, hogy tessék-e ez a monódis?

En azonban tudomást sem vettem a efféle közleledisi kísérletekről. A gumikabát kínai falat emelt közénk.

A marsok és az útközetek alatt Rácz hátizsákja egyre nőtt. A lerom bolt lengyel hercegi kastélyból elhozta a szongrapedált, a krumpfliódról útköz után felszedte a srappellőhüvelyt. J végén nagybott volt a zsák, mint a lőgény, ahi vitte.

Egy útközét után kiserülve lefoktúttunk a vadírögors rétre. Rácz mellem heveredett, kis szurtos pipája az egyrában légett. Elkér mert először megszólitam:

— Mánna köönvű vót meghalni, kadét úr!

— Köönvű — mondtam, de nem tudtam rá.

A jég megtört és téfje kezdve újre barátok lettünk. Ahogy jobban és jobban feledésbe ment a gumikabát, úgy nőtt a Rácz kedve. Mindig a sarkamban volt, — most sem tudom megérteni, hogy birt úgy szaladni azaz a szőrnűy hátizsákkal. A poplányi hídon való keszertőrohanságnál három golyót kapott a Rácz hátizsákja. Mikor Rácz útközét után kipakoltta a hátizsákot, szomoró dolgoknak jött nyomára. Az egyik golyó tönkrepesztőta a kis bádógedelű tükről, a bujasszékét is őszeterőta. Egy másik gyromronló az alumíniumkulcsot, amelynek kerek hasaból búgasesen ceurgott barna vére: a kává.

— Egy teltek a napok.

Egyszer, egy szombat délután, ajultan fektüdtem a szombatos sásban. Alkonyat volt, mire először kinyitottam a szememet. A földön egy ember állt mellettem, nem tudom mióta és a földre nézett. Rácz volt. Később az erdő alatt — ő virrasztott mellettem egész éjszaka, míg körülöttem emberek mozogtak a füstjögős vörös fátylafányban és míg a boltrók és lombok csipkái között lenétek a fekvőhelyemre a távoli csillagok.

Máznap reggel búszizunkk kellett. Engem felpakoltak egy aszékere és

POLITIKAI ÖRSZEM

Honvédseregünk harcai Caliciában.

A honvédseregünk főnöke az elmúlt héten közölte a 10. számú magyar hadi jelentést, amely szerint a honvédseregünk arcvonalai a kölcsönösen élelők tüzéségi és felértelítő tevékenység mellett sem kerültek sor jelentősebb harci cselekményekre.

Az arcvonal viszonylagos nyugalma ellenére is csapataink éber figyelemmel kísérik az ellenség minden mozgulását. Az utóbbi időben a szövetséges csapatokat az elmúlt harcokban szenvedett nagy vesztesége után látványlag feltöltötték és különböző átcsoportosításokat is hajtottak végre, így a szövetséges megindulása a közeljövőben a magyar arcvonalon is várható — közli a Magyar Távirati Iroda a hadijelentés kiegészítéseként. Ennek megfelelően csapataink is felkészültek és mindent megtesznek, hogy a támadás elhárítása teljes sikerrel járjon. Az eddigi kisebb-nagyobb vállalkozások is főleg azt a célt szolgálták, hogy a védelem számára a legkedvezőbb terepszakaszokat biztosítsák.

Az állásaink kijáratára és az ellenség tevékenységének állandó felérőltetésére indított legutóbbi vállalkozásaink során különböző kiemelkedtek:

Huszár András székely hegyvidéki tizedes, aki közelharcban sebesült, még foglyot ejtett, majd egy másik sebesült bajtársát vállán a kötözőhelyre vitte, utána visszatért hargoly egységéhez és újabb két foglyot ejtett, valamint a közelharcban való rendkívül vitéségével Pesze András honvéd, az egyik hegytámaszaink állományából.

Sztójay miniszterelnök a Führernél.

A Führer június 6-án fogadta Sztójay Döme magyar királyi miniszterelnököt, aki vitéz nemes Vörös János vezérrezedessel, a magyar királyi honvédsereg főnökével látogatására érkezett.

Szívesen eszmecseréket során megbeszéltek a Birodalomnak és Magyarországnak a barátság szemléletű áthajtott viszonyát, valamint a német-magyar együttműködés idősezerű kérdéseit a két nemzet közös hadviselésében.

A különböző megbeszéléseken részt vett Ribbentrop birodalmi külügyminiszter és Keitel vezértábornagy.

Este a magyar urak a birodalmi külügyminiszter vendégei voltak.

Történelmi órákban, amikor a háború döntő és drámai fejezete félelme-

tes nagyságában bontakozik ki a nyugati fronton, — ezekben az órákban járt Magyarország miniszterelnöke a Német Birodalom vezérének a főhadiszálláson. A közös sors, a közös végzet, a közös Áldozat és az együttesen kiherculeandó győzelem: ez fű össze a két nemzetet. Történelmi pillanatokban közölte Magyarország miniszterelnöke a Német Birodalom Führérével azt, hogy Magyarország minden erejével részt vesz a harcban a dicsőséges végő győzelemig.

Az új berlini magyar követ.

A Kormányzó Úr Hoffmann Sándor rendkívüli követet és meghatalmazott minisztert megbizta a berlini m. kir. követés vezetésével és a Német Birodalomban való képviseltetel.

A Führer Ribbentrop birodalmi külügyminiszter jelenlétében fogadta Hoffmann Sándor dr. úrjoman kinevezett berlini követet, aki átnyújtotta megbízólevelét, igazságtalan előzőnek visszahívó levelét.

Minisztertanács.

A kormány tagjai Sztójay Döme miniszterelnök vezetésével szombaton minisztertanácsot tartottak. A minisztertanács az országos munkaerő gazdálkodási bizottság létesítéséről, a gyári munkaügyi előadókrol és választmányokról, továbbá a zsidók üzlethelyiségeinek hasznosításáról szóló rendeleteket és több más idősezerű kormányzati kérdést tárgyalta.

Ellenséges berepülés Magyarországra.

Június 10-én az esti órákban egyes ellenséges gépek átrepültek széles kiterjedésben az ország keleti határára. Az ellenséges gépek Erdély, majd a déli részek átrepülése után délnyugati irányban távoztak. Saját vadászrepülőink eg. ellenséges gépet lelőttek. Efelbenmaradt az mélyzetét kórházba szállították. Június 11-én a kora reggeli órákban, valószínűleg ugyanazok a gépek a berepülést útonalmon visszarepültek. Bombázásról nem érkezett jelentés.

Csatay honvédelmi miniszter felhívása.

Csatay Lajos honvédelmi miniszter felhívást tett közzé, amely így hangzik: „Felszólított az ország hazafiasan gondolkodó és érző férfait a bolsevizmus elleni küzdelemben való hathatós részvételre. Mindazok, akik ebben a nemzetünk küzdelemben részt akarnak venni, jelentkezzenek.

Az önként jelentkezők közül azok, akik határozott kiképzésben már születtek, a tonai igazolványi lapja 15. rovatában megjelölt állományuknál, akik sorozva még nem voltak lakóhelyük szerinti illetékes kiegészítő parancsnokságnál jelentkezzenek.”

Antal István igazságügyminiszter Kolozsváron.

Antal István dr., a vallás- és köznevelési minisztérium vezető megbízott igazságügyminiszter Mező Miklós államtitkár társaságában ellátogatott Kolozsvárra. A miniszter együtt utazott Tassnád Nagy Andrást a képviselőház elnöke is, aki mint a Országos Irodalmi és Művészeti Tanács elnöke, kolozsvári kultúrintézményeket látogatott meg.

Antal István miniszter a vármegyei hűség megbeszélést folytatott a magyar egyházak vezetőivel, majd meg látogatta Kolozsvár bombaszójtó roszereit és tolnacsala a korábbi részvételt és együttérzést a káros lakosságunk. Innen a miniszter a Kolozsvári Itéletábla építéste ment, ahol Vékás Lajos dr., itéletáblai elnököt, valamint a többi igazságügyi hatóság vezetőit látogatta meg. Ezután az Erdélyi Múzeum-Egyesületet kereste fel miniszter. A nagymutató kultúrtevény jelenlegi helyzetéről Tavassy Sándor dr. teológiai professzor adott tájkoztatót. Délután a Ferenc József Teológiai Egyetem központi épületében egyetemi tanácskozást, majd meg látogatta az Erdélyi Tudományos Intézet és a Nemzeti Színházat.

A magyar nép lapja a

MAGYAR NÉP,

MAGYAR NÉP

olvasója a magyar népl

Termeini! Termeini! Termeini!

...esáry Dániel földművelésügyi államtitkár Kamarában beszédet mondott a Kiszálkői Mezőgazdasági Körtársaság közgyűlésén. Hangzott, hogy a helye többé az üres feleségek szótávazásnak. Az ellenség a Kárpátot fenyegeti és mindenki látja, hogy a levelezéssel párosult szláv vezetés nemcsak nemszeli létünknek, hanem pusztá életünknek is megsemmisítő ereje tör. Munkánkban éppen ezért sorban a honvédelmi érdekeket kell megelőlt tartani.

...ben az országban mindenkinek kezdással kell teljesítenie kötelességét, akár munkás, gazda, vagy tisztelő, akár napzsámoly, vagy miniszter. Új Magyarországon semmi más nem tekinthető számításba, mint a becsületességek.

...Tudom, hogy a magyar föld népe érti az idők szavát, átéri a felelősség súlyát és végsőkig helytáll a maga posztján — folytatta az államtitkár. Ma a jelszó: termelni, termelni, termelni, amennyit csak lehet, akkor is, ha a többtermelés előfeltételei nem állnak teljes egészükben rendelkezésünkre.

...Bejelentette az államtitkár a háziipar előbbfejlesztését és a mezőgazdasági munkásság megfelelő ruházattal való támogatását. Természetesen elősorban azoknak az igényeit elégítik ki, akiknek

csak egy ruhájuk van. Beszédé befejező mondatában a magyar gazdaságszolgálat minden tagját összefogásra szólította fel.

Hálafelajánlás a honvédelem érdekében megértésért.

A honvédelem főnökeinek bürocsága pénteken halálra ítélte Gábor Dezsőt, a Giel Miklós budapesti építési vállalkozó cég felelős vezető tisztviselőjét, mert főnökével, Giel Miklóssal egyetértve az egyik vidéki repülőter építkezéséhez kiutalt betongömbvasból, bunkervasból és cementből nagyobb mennyiségű zugfogalomban fekete áron értékesített.

Az eladott vas és cement olyan nagymennyiségű volt, hogy az cég által vállalt fontos építkezés befejezését hátráltatta és ezáltal a honvédelem érdekében nagymértékben veszélyeztette.

Giel Miklóst ugyanezért életfogytig tartó fegyházra, a vevőket és közvetítőket pedig — neveztesen Grünwald Sándor zsidó vaskereskedőt 12 évi fegyházra, Mauthner Artur zsidó építész 8 évi fegyházra, Mauthner Ferenc zsidó építész két évi börtönrre ítélte a bíróság.

A halálos ítéletet a főbíró Gábor Dezsőn még ugyanaznap végrehajtották azon a repülőteren, amelynek építési anyagából a vasat és a cementet társával együtt eladta.

latánál, valamint a normandiai félszigeten szálltak földre. Ugyanakkor más ejtőernyős csapatok a tempertartó német elhárító arcvonal mögött fekvő repülőterek közelében ereszkedtek földre, hogy ezeket birtokukba vegyék. A parimenti és a part mögötti melyen tagozott német elhárítás hadalékaital megkezdte harcát az ejtőernyős angolok csapatok ellen és már a kor délelőtti órákban jelentős részüket felmorzsolta.

Mialatt Le Havre és Cherbourg körzött, valamint a mögöttés területen folyt a harc a leszállt ejtőernyős kötelekkel, igen erős hadhajófedezet mellett a partraszálló járművek hatalmas tömege közeledett a normandiai partvidék felé. A német hadtengerészek egységek és a part felé közeledő támadó hajók között némoskora harcok kezdődtek. Az angolok 6 csatahajó, 15 cirkáló és 50 romboló teljes támasztagó társával támogatott a partraszállás hadműveleteket. A hadhajók egytől egytől tize mellett mesterséges kőfelrakásos leple alatt közeledtek a partraszálló erők az Orne és Vire folyók al határolás, körülbelül 70 kilométeres széles partzakaszhoz és azon több ponton partraszálltak. A német honvédelem azonnal felvette a harcot. Az angolok mindenekelőtt Caen városát szétlétés volna elfoglalni, de a német állás áttörése kudarcba fulladt. A partvidéki szállási hadműveletet az angol amerikai légiőrral több ezer repülőgéppel támogatta. Az angol-amerikai harcok ezekben a hadműveletekben rendkívül súlyos veszteségeket szenvedett. A Vire és Orne között csak szerdán mintegy 400 teher szállító vitorlázógépet, Le Havre-től délre 320, a normand félsziget nyugati partján 450, a félsziget keleti partján 200 teher szállító vitorlázógépet sa-

Külföldön történt

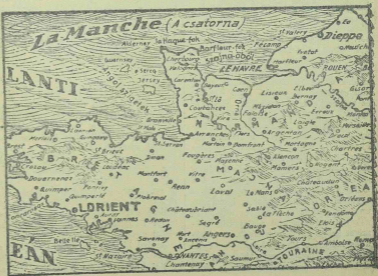
...szkva paraszára megindult az invázió.

A második világháború történetében úrszerű dátumként fog bevonulni má. június 6. napja. Ezen a napon tjalban megindult az angol szigeteken felhalmozott angolok tengeri, légi és szárazföldi erőknek támadása az Atlanti-fal ellen azzal a végoállal, hogy halálos csapást mérjen nyugatra, az immár ötödik éve hősiességben álló Európára. Az invázió megindulásáról érkezett első jelentés a következőket mondotta:

A brit és északamerikaiak régóta várt inváziója június 6-án a kor hajnali órákban kezdetét vette azzal, hogy gőzökön szállított csapatokat tettek földre a Szajna-torkolat vidékén. Le Havre kikötőjét hevesen bombázták. A német hadtengerészet tengeri erői a part előtt harcban állnak ellenségessé partraszállási hajókkal.

A támadás első lökése a Szajna-torkolat és a normandiai félsziget (Cherbourg) keleti partvidéke között indult meg. A támadást nagyszámú ejtőernyős csapat leszállása vezette be.

Ezek az ejtőernyős csapatok Le Havre-től nyugatra, a Szajna folyó torkolatvidékén, az Orne és Vire folyók torko-

lítottak ószé roncsokban, bár részben ártatlanság is volt közöttük.

Az angol-amerikai ejtőbergyes osztagok 75 százalékát a német csapatok megsemmisítették. A szövetségesek vesztesége ezzel több hadosztály erejéig haladja meg. Az invázió első két napján elpusztult három légítőn szállított hadosztály, két győlohadosztály, három páncélos dandár, valamint több utász, légvédelmi és könnyű tüzérszáztag is.

Szerdán a britek Arronanches les Bainsből erős páncélos kötelékeket indítottak el délnyugati irányba. Ezek azt a megbízást kapták, hogy Bayeux városát foglalják el. Előretörésüket a német gránátosok-felfogták, csütörtökön reggel azonban a brit páncélos csoport áttörte a német biztosító vonalat, áthatott Bayeux városán és délnyugati irányba igyekezni előretörni a Viro folyó ellen.

A kislakolt város levő nagy esztátnak, amelyben előreláthatóan a páncélosok lesz a döntő erő, Caen és Bayeux térségében lesz a súlypontja. Bayeux város romlandmáza vált. Caen városa, amelynek birtokait heves harcok folynak, szintén lángokban áll.

Berlini jelentés szerint Németország az invázió térségben egyelőre csak hatágot harcoltat folytat. Ellenőrzésvizsgál még nem került sor. A német tartalékok a létesített angol hídfőállást azonnal megsemmisíthették, ha nem tartanak készenlétben azokat újabb ellenséges partraszállásokra várva. Stockholmi jelentések szerint Normandiában háromszáz ezer ember áll Eisenhower tábornok rendelkezésére. A szövetségesek 16 célja az invázió mostani szakaszában valószínűleg Le Havre és Cherbourg kikötővárosok elfoglalása. Rommel tábornagy, a német csapatok parancsnoka még nem használta fel hálszázi tartalékait. A nagy ellentámaszra valószínűleg csak akkor kerül sor, ha világosan kibontakozik, hogy hol szándékozik Eisenhower tábornok bevetni további invázió tartalékait. A német repülő és motoros torpedónaszádok eddig 16 szövetséges hadihajót ellyesztettek el, köztük többirkáló és toderővádaszt, valamint rengeteg csapat- és hadianyagot szállító hajót.

Az angol-szás szövetségesek a legújabb jelentések szerint az elmúlt hat éjszakai és öt nappali kemény harc után 18 kitérőn felszerelt ellőhadosztály, valamint számos csatahajó támogatásával, a bombázók ereinek és különleges kötelékeknek harcbevételével egyetlen hídfőállást tudtak kézrekeríteni. Ez a hídfőállás az Orne torkolatának nyugati partjától a Cotentin félsziget keleti partjágáig húzódik. A hídfőállás mélysége 12—20 kilométer között ingadozik. Montgomery tábornok az angol-szás hadműveletet vezetője kény-

telen volt az előzőleg tervezett 12 hadosztály helyett már eddig is 18 hadosztályt harcbevétel. Ezenkívül nagyszámú különleges csapatot is bevett a küzdelembe, úgyhogy eddig 350—40000 főtől szövetséges hadsereg harcbevételére került sor. Bár a szövetségesek az első öt napon a parti sávok hosszú darabjait vehették birtokukba, ezen a hídfőn belül még igen sok német támaszpont olyan eredményesen állja a helyét, hogy az angolszások gyakorlatilag ma is csupán négy kis parti sáv felett rendelkeznek.

Keleti harcétér.

A keleti arcvonalon, eltekintve a Jásztól északnyugatra és a Vitebszktől délkeletre elhárított ellenséges támadásoktól, nem voltak jelentős harci események az elmúlt héten. Német repülőkötelékek eredményesen támadták a szovjet utánpótló formákat és a fontos vasúti csomópontokban súlyos károkat okoztak. Német részről mindenesetre számolnak a keleti arcvonalon is a nagy harcok kitörésével. A Jásztól északra végrehajtott német ellentámasz halomra döntötte Moszkva terveit, mert a német csapatok 20 kilométer szélességben és 5 kilométer mélységben elfoglalták azt a magaslati teret, amelyet szovjet részről ugródeszánának szántak új offenzívájuk első támadásához.

Délolaszországi harcétér.

Délolaszországon az angol-amerikai haderő fokozta támadását a Róma kiürítése után elfoglalt új német állások ellen. A támadások a Bolsena-tó felé keletre helyi betörésre vezettek. A német csapatok az ellenségnek a Tiberis folyón való átkelés kísérletét mindenütt visszaverték. Elba szigete előtt német és angol gyorsnaszádok között harcra került a sor, amelynek során a német gyorsnaszádok két ellenséges hajót megsemmisítettek.

Távolkeleti harcétér.

A japán haderő eredményesen folytatja megsemmisítő harcát Északnyugati-Ujguineában a Tor folyó vidékén az ott partraszállt ellenséges erőcsoporttal szemben. Az ellenség a japán tisztogató műveletek során legelőször halottat és kétezer sebesültet vesztett. E hadműveleteket a japán légierő is eredményesen támogatta. Japán repülőik éjszakai támadást intéztek Wakde szigete ellen, ahova a Tor folyótól visszavetett szárazföldi erők egyes részei menekültek.

Impfal bicikliként is megkezdődött a végső harc. Az ott külfelkért négy britindiai hadtest heves harcokban áll az

előnyomuló japán csapatokkal. A acélgyűrű a főváros körül egyre szűsőbbre húzódik. Bisapehur ellen köztük a japánok nyomásukat.

Csungkingi határei jelentések szerint a Huanan tartományban előnyomuló japán csapatok elérték Changsa városát. Mányi főváros kitérővárosait.

Légiháború.

Az angolszás légihaderő az elmúlt héten folytatta súlyos támadását megszállott Franciaország tengeri városai és közlekedési útvonalai ellen. Egyes angol repülőgépek bombázódobtak Berlin és Bécsűhely területére. Súlyos bombatámadás érte Ples Giurgiu, Poksani és Konstanca román városokat is.

Viktor Emánuel lemondása.

Viktor Emánuel olasz király nyilatkozatot írt alá, amellyel a királyi hatalmat Umberto trónörökösre ruházta át. A Badoglio-kormány szintén bejelentette lemondását. Utódlárá a szélsőbaloldali Bonomi neveztek ki.

CSEPLŐ-ÉS ARATÓRÉSZ BESZÁLLÍTÁSA A BESZÖLGAJTATÁSI KÖTELEZÉS TELJESÍTÉSÉBE.

A kenyérgabonatelelésből a és a lésejt járó, ténylegesen kiadott, nevezett cseplőréss azok közé a beszállítások közé tartozik, amelyek számítását az új beszállítási rendelet is megengedi. Ugyanacsak a bejáratott szolgáltatások közé tartozik aratómunkásoknak téli kiadott, nevezett aratórésze is. A kettő között a különbség, hogy amíg a cseplő rész feltétlenül be kell számítani a kenyérgabonabeszolgáltatási kötelezettség teljesítésébe, addig az aratórészminden más feltételtől függetlenül csak akkor van a gazdálkodónak nyitva a beszámításra, ha 20 katasztróhalnál nagyobb szántóterületen dalkodik. Ha ennél kisebb területű szántója van, a tényleg kiadott aratórészt csak akkor lehet beszámítani, ha a gazdálkodó igazolja, hogy az aratómunkák idegen munkásokkal kell elvégeztetnie, mert annak elvégzéséhez maga és családtagjai tartós munkaképesség, vagy háborús katasztróhalnál akadálya van a munkavégzésnek, vagy pedig, mint munkaképtelen baleset, vagy halálbevegy, az aratómunkák saját maga nem végezhető.

MAGYAR NÉP HIRADÓJA

ISKOLÁKBAN IS LE KELL SZER-
KENYEN A BELSŐ ABLAKTÁBLÁKAT

A vallás- és közoktatásügyi miniszter a következő rendelkezést adta ki: A tanulmányok következtében előálló alkópók csökkenése végett a tantervezési hivatalokban, valamint iskolákban a hideg idő beálltával a belső ablaktáblákat le kell szerelni; és meg kell határozni a leszerelt ablaktáblák lehetőleg szilánkbiztos, száraz helyen, ennek hiányában a szobákban kárpított mögött, a fűfalhoz támasztva helyezték el. E rendelkezésnek az alkalmazására valamennyi egyetemes iskolának és iskolai vezetésnek fel kell nyomatékolni a felhívást az egyetemes felhívásról.

NEMETORSZÁG TEXTILTANÁG
TARTALÉKA

Németország textilmérlege nagyon gyorsan a háborús erőfeszítések dacára is szűfűd maradt. A rendelkezésre álló nyersanyag oszlatyosságában is alig volt mód a változás. A háborút megelőző években a gyapottól 400.000 tonnát, a rajpától pedig 100.000 tonnát exportált Németország éventéket.

Ezek a tételek a háború során csökkentek, viszont a textilgyártás, a műlyem, a len és a kender anyagok mennyiségében áll a német textilipar rendelkezésre. A textilipari termelés csökkentése csak a háborús szükséglet szempontjából nékülözhető anyagokra ríjdi ki. A nyersanyagok sorában a liszopotakon kívül különösen a rizsapat emelkedik jelentőségben.

Nagyon fontos szerepe van a nyersanyagbiztosítás szempontjából a használt anyagok összegyűjtésének is. Ilyen gyűjtőnapokat minden évben rendeznek Németországban. A negyedik textilgyártásügyi most zártolt le. Ez az október május 7-én kezdődött és május 7-én ért véget. A gyűjtés eddigi eredménye alapján megállapítható, hogy ennek az évről gyűjtése sem marad hátré az előző évről.

IONVÉDELMI MUNKÁRA JELENT-
KEZTEK A MAROSVÁSÁRHELYI
DIÁKOK

Marosvásárhely középiskolás ifjúsága nagy tömegben jelentékek honvédelmi munkaszolgálatra hivatalokba, tisztekbe, műhelyekbe és vállalatokhoz. Legutóbb a református kollégium, az illami lénygimnázium és a felsőkereskedelmi iskola növendékei jelentkeztek az illetékes parancsnokságnál honvédelmi munkára a nyári szünetük tartamára.

A NIKOTIN KÁROS HATÁSA

A legújabb kutatások szerint cigarettázás közben a nikotinnak körülbelül öt százaléka kerül az emberi szervezetbe, ha a dohányos a füstöt nem szívja tüdőre. Ez a mennyiség a füst gyenge belélegzése esetén 75 százalékra emelkedhet, erős behelés vagy húzások dohányszívás esetén pedig a szervezetbe került nikotin a 95 százalékot is elérheti. Szerencsére, hogy ennek a rendkívül veszélyes mérlegnek a hatását éppen a dohánynak bizonyos alkotórészei csökkentik. A füst gyantás, vízben nem oldódó elemei például valóságoslag beburkolja a nikotinos parányi részecskéit, s ezáltal az alkoldolnak a véráramrendszerbe való behatolása megnehezül. Mégis az a nikotinmennyiség, amely több órán át tartó dohányszívás közben a szervezetbe jut, igen számottevő. A vizsgálatok ma már tökéletesen igazolták, hogy a cigarettázás a nők szervezetre sokkal ártalmasabb, mint a férfiakéra.

A ZSIDÓ VAGYONCÉLEFOGLALÁSA
OLASZORSZÁGBAN

A fasiszta köztársasági kormány most adta ki a múlt év decemberében hozott új fájvédalmi törvény alapján az első zsidóellenes intézkedéseket Firenze-ben. A város 1600 zsidó lakosa közül 500-at internálótáborba vettek, a többi pedig rendőri felügyelet alá helyezett. A firenzei zsidók 500 millió lírát kitévő vagyontól elkobozták. Egyedül a zsidó hitközségeknek 100 millió líra vagyona volt. A rendőrség a megjelölt háztartások sorában magyarmennyiségű rejtett értéktárgyat talált. Levi Antonio zsidó hátré egykori palotájában egy befalazott szobában értékes műkínészeket foglaltak le, azonkívül magyarmennyiségű arany-, ezüst- és elefánteszközöket, továbbá egy porcellán- és egy autogramnyújtóteményt, valamint sok antik órát. A zsidó bírtok felfoglalása során eddig 701 zsidó bírtokostól vették el a földet. A felfoglalt bírtokok összkiterjedése 29.480 hektár.

ALLAMI TENYESZNYELÁKCIÓ

Háznyúltenyészésünk minőségét színvonalának minél fokozottabb és minél gyorsabb ütemű fejlesztése céljából a földmívelésügyi miniszter az idén is rendez kedvezményes tenyésznyúlakozási akciót és annak lebonyolítását a Baromfi és Egyéb Kisállattenyésztők Országos Egyesülete (Budapest, VII. Rottenhiller-u. 31.) bízza.

Az akció során nagyobbszámú hústermelő (belga óriás, kosorrú, csin-

szilla, stb.) és angoranyulat oszlanak ki. A kizárásban elsősorban azok az előre megszervezett közsegék részesülnek majd, amelyekben legalább 40—50 olyan egyén jelentkezik, aki a nyúltenyészéssel komolyan kíván foglalkozni. Minden igénylő azonban csak egy-egy törzset kaphat. A nyulak kiosztására augusztus 15 és december 31 között kerül sor.

BUDAPESTEN 300.000 ZSIDÓ ÉL

A zsidó lakosok kormányrendelet értelmében összeírták. Az összeírás szerint Budapesten a legutóbbi nyilvántartás szerint 184.435 zsidó él, kiknek hárommedye részük az V., VI., VII. és VIII. kerületben lakott. Az utóbbi évben a zsidók száma tetemesen megsaporodott. Tömegesen szivárogtak be Lengyelországból, Szlovákiából, Romániából és Németországból. A beszivárgott zsidók számát 50.000-re teszik. Hozzáértékük 300.000-re becsülik a Budapestben élők számát, ebben a számban azonban nincsenek benne a pestkörnyéki és külszévidéki zsidók.

RENDELKEZÉS A FELOSZTOTT
ZSIDÓ EGYESÜLETEK VAGYONCÉ-
NAK SORÁRÓL

A belügyminiszter az 1520/1944. B. E. számú rendelet 5. paragrafusában foglalt felhatalmazás alapján feloszlotta a magyarországi zsidó egyesületek legnagyobb részét. A miniszter elrendelte a feloszlattott egyesületek esetleges vagyonaikat és tartozásainak a legapróbb részletekig történő megállapítását és esetleges vagyontárgyainak zárt alá vételét. A tartozások rendezése után a fennmaradó ingó és ingatlan vagyont a Magyarországi Zsidók Szövetsége kezelésébe juttatta, míg a feloszlattott egyesületek irattárát és könyvtárát a zsidó kérdés kutató intézetnek rendelte megőrizni.

HALÁRA ÍTELTEK A CSILLAG-
HEGYI VÉNDÉGLŐS GYILKOSAT

Ez év májusában Nagy Sándor 21 éves gyármunkás meggyilkolta és kirabolta Wolfram Sándor 52 éves csillaghegyi rokkant vendégfőst. E bünesselkormány elfoelvése az elsőléteés ideje alatt történt. A pestvidéki törvényszék pénteken mondta felölössége Nagy Sándort, akit bünessnek mondott legálalmi elsőtűtés alatt elkövetett leadás, valamint szándékos emberölésű párosult rablás bűntetteiben és ezért halálra ítélté.

„Magyar Népet terjeszték
magyar kötelesség!

